

גבול ההדרבה

מעולם לא היו כה רבים חבים חוב כה גדול לכה מעטים. (וינסטון צ'רצ'יל, 1940)

משק גבולות שומר על הגבול הדרומי של המדינה. אמרו תיה גבולים עם חולות סיני. אולם על המסה גדול המרחק אל הגבול, והביורוקרטיה החליטה שמשק גבולות הוא עורף. אולי צודקים הליצינים במקום הסבורים שיש לתלות על השער שלט בערבית: "עצור! לפי פקודת המוסדות, כאן עורף! אל תתקף!" אולם לא תמיד ישנו במשק גבולות מצברות להלצות. וכך נוצר המצב המגוון שמשק ישראלי נאבק ממש על זכותו להיחשב לחזית.

אדישות זו כלפי מעמדת המלחמה של משקייהספר חופשית מקיפוח מפלגתי. המשולש נירים גבולית-ניר-יצחק, ושאר משקי השומר-הצעיר באזור אבקה-שריפה, אינם מקופחים יותר ממשקי הקיבוץ המאוחד וגם מפא"י עצמה. השבוע קיבל משק בארי מתנה לשבת: הודעה מטעם התברה ההסדרותית מקורות כי אספקת המים להשקאת שטחיה-הפלחה נפסקה עד להודעה חדשה. עקב איתנותם של חוב ישר. כמעשה חסד מיוחד לא הפסיקה החברה את אספקת מיהשתיה. המרחק מבארי לגבול: ארבעה קילומטרים.

רוב משקי הספר הדרומי התישבו בנקודותיהם הנוכחיות, רק אחרי מלחמת תש"ח. מצבם הכלכלי עודו רופף. השנה, אחרי שפע הגשמים המבטיחים שירדו בראשית החורף, שמו את הדגש על גידולי פלחה. הבעורת הבלתי-צפויה הרסה ענף זה וכל משקי הנגב עומדים בפני מצוקה כלכלית ממאירה. הצרור הנקוב יצטרך לכסות את מחיר הבונקרים. הדבר כבר השפיע על התפריט היומי.

המחיר משתלם בכסף. הוא משתלם גם בשעות עבודה, בשעות שינה. המחיר הוא כוחם של גברים הישנים בעמדות, מוכנים לכל צרה, בין שני ימי עבודה מפרכים. המחיר הוא אבדן עבודתם של אותם השומרים בלילה ונאלצים לישון ביום. המחיר הוא גם הפגיעה במבנה החברתי של המשק, כי אין כל אפשרות מעשית לחלק את עול השמירה בצדק ובשוויון.

אחד המשקים שקיבל השבוע הזמנה לשגר שני אנשים לתל-אביב, לקראת מיצעד יום העצמאות, כדי לקבל את אות-הקוממיות של המשק ולייצגו בראש המיצעד, סירב למלא אחרי ההזמנה. מלחמתו נמשכת, ואין שעת חבריו פנויה למיצעדים. הם ישארו כבוד זה לאחרים.

קל, קל מאד לדבר על אקטיביזם. קל מאד לצעוק את סיסמות התגמול. ביחוד קל הובר למנהיגים שאינם מוכנים לשלם את המחיר בתקציב ובכבוד אדם.

המתיחות על הגבול אינה זמנית ואינה בת-חלוף. ליריב מעבר לגבול קל מאד לקיימה בהוצאות פעיטות, ואין שום סיבה מדוע לא ימשך בכך שנים רבות. היא תימשך עד אשר הנהגה לאומית הראויה לשמה תמצא פתרון של ממש למצבה של ישראל במרחב.

האנשים על הספר יודעים שעליהם להתכונן לשנים ארוכות של "מתיחות". העם כולו חייב להישיר את מבטו אל עובדה זו ולהסיק את המסקנות.

פעם היה מובן לכולנו, גם בלי פקודות וצווים, כי כולנו שווים מול פני הסכנה. הסולידריות של העם הלוחם הקיפה את הכל, מלבד קומץ משתמטים.

מה קרה לנו מאז? כיצד אין החרפה מוכרסמת את לבנו? אי המפלגות הנושאות ברמה את דבר האקטיביזם הבלתי-נרתע, את דבר התגמול המוחץ, את דבר מיבציה-ההגשמה? איך המנהיגים המגייסים את הרוח החלוצית כשכיר-מפלגה למערכת הבחירות, המתקוטטים עתה על חלקו של הזולת בקרבות העבר?

בימי המאבק נולד שירם של אסירי מחנות-הריכוז: "כי גם לטרון היא ארץ-ישראל!" היום הגיעה השעה להוכיח לכולנו, הנוטים לשכוח זאת: גם גירים היא ארץ-ישראל.

ליד מיטות התינוקות, מוכנים להחישם לבונקרים ברגע שיפול הפגז הראשון במשק. אולם הפגזים נפלו בנחל-עוז, חתכו את בשר היושבים באותו קומץ צרפים ובתים מול עזה.

זוהי מלחמה, מלחמה מיוחדת במינה. מלחמה שלא כל בני המדינה, וגם לא רוב בני המדינה לוחמים אותה. מלחמה של פחות מאחוז אחד של בני הארץ, הנושא בעול במקום כל האחרים, המביאים את כל הקרבנות בנפש וכמעט את כל הקרבנות ברכוש, מלחמת המעטים-המעטים למען הרבים הרבים, שאינם יודעים וגם אינם רוצים לדעת על עצם קיומה.

זהו אי-צדק הנוזע לשמיים.

הארץ מלאה אקטיביסטים. היא מלאה שרים היוזמים חזיתות חלוציות. היא מלאה עסקנים המודדים את גבריותם לפי תדירות תביעת-התגמול בנומיהם. היא מלאה עתונאים המוכינים בכל שעה לשלוח את חיילי ישראל אל הפרת ואל הסואץ.

אולם השרים המבקרים במשקי הכפר פעם ביובל מתעניי

"ראפסוריה" — הבטיח הפלאקאט המואר בקולנוע אסתר, תל-אביב, בצירוף נשיקה מוסיקאלית הדוקה... "כל הכרטיים סים נמכרו" בישר השלט את בשורת-איוב... "מה נעשה הערב?" שאל הצעיר בעל העניבה הססגונית את חברתו המפוררת... "שני קפה עם קצפת, שתי עוגיות של תות-שדה!" הזמין הגבר בקפה רוזל המורחב אצל המלצרית, שפילסה לה בקושי דרך מבעד לים השולחנות הצפופים... "אינו כותונת לילה חמודה!" התפעלה נערה בלונדית גבוהת-עקבים לפני חלון-ראוויה מבריק ברחוב אלנבי... "חייסי או בראנדי?" שאל המארח במסיבת-ההוקטייל, שנערכה בביתו של מנהל חברת-הביטוח... "שים ידיעה מעניינת!" פיהק עורך-הלילה במערכת היומון החשוב, בקומו לחטוף סאנדוויץ' במסעדה ממול... "סחינג! סחינג!" תבע בחור פרוע-בלורית ומיוזע ברחבת-הריקודים של באר-פארזיין...

מוצאי שבת, 16 באפריל, 1955, תל-אביב.

על מגדל-השמירה של נירים, מכורבל בתוך הסגין, ישב שאול. ידו השמאלית טובבה את מנוף הזרקור. ידו הימנית היתה תחובה בכיס העמוק, מחמת הקור. הרובה עמד לידו, טעון. מבטו חר אל מעבר לרצועה הדקה של אור, שניצור ליד הגדר עלידי שורת ה-מנורות.

במשק עוד דלקו האורות. אחת הועדות דנה על הורישות הסותרות של השמירה והעבודה. בחדר הלידים ישנו הפעוטים. מי רחיק קרצו האורות של עיניה-שלושה וכי-סופים. שאול ידע כי אינו היחיד המתכונן לשעות ארוכות של שמירה משעממת. כך וכך חברים שמרו על המשק. כך וכך אני שים שמרו על המשקים השכנים.

שאול, חבר חברת-הנוער במקום, לא חשב מה יכול היה לקרות בכל רגע. הוא ידע זאת. יתכן ויבחין בתנועה חשודה בשטח — מס' נננים שכונתם לפרוץ למשק, לגנוב פרות. תפקידו העיקרי של שאול היה לקראת אפי-שרות זאת. אולם היו גם אפשרויות אחרות: התקפה רצחנית אשר האיש על המגדל ישמש בה מטרה גלויה ובר-לטת; או הפגות-פתע, שתזעיק את כל חברי המשק לעמדות.

מוצאי-שבת, 16 באפריל, 1955, משק נירים, או משק כיסוסים, או משק נחל-עוז, או משק יד-מרדכי, או משק גבולות, או משק בארי — או כל אחד מקומץ המשקים האחרים מול הרצועה.

אדם שיקרה לו לנסוע ישר מנירים, המר' כנה-לקרב, לתל-אביב, החוגגת את מוצאי-השבת, כפי שנוזמן לי השבוע, עובר חחיה מוזרה מאד. הדבר נראה כחלום — הכל דומה למציאות, אך איך-שהוא ישנה הרגשה שזה לא יכול להיות מציאות, שמשוה אינו כשורה, אינו אמיתי. מרחק של שעתיים נסיעה נוחה — ושני עולמות שמתרדה ביניהם תהום ללא גשר.

היו שהתלוננו באמריקה על השלחה והאדישות ששררה בארץ זו שעה שנערים אמריקאים נהרגו בקוריאה. כמעט חצי כדור הארץ מפריד בין פילדלסיה לבין פוואן. אולם אין שום אוקיינוס בין מוגרבי לבין מגן. מלבד אוקיינוס של אדישות גמורה ומוחלטת.

בשבוע שעבר נערכה הרצאה במשק יד-מרדכי. לפתע, באמצע ההרצאה נשמע רעם של התפוצצויות. האורות כבו. אנשים ומכוניות אצו למקומותיהם. המספלות שמו את הסלים

ינים במספר הכלבים במקום. העסקנים והעתונאים אינם מופרים שם כלל.

אם ישנו דבר מרושע יותר מאשר אדישות יושבי בתי-הקפה בתל-אביב לגורל אחיהם בגבול, הרי זה יחס הביורוקרטיה הממשלתית והסוכנותית לאנשי הספר.

בינקר אחד עולה 12 אלף לירות. כל משקי הספר בונים את הבונקרים על חשבונם הפרטי. כי אין בארץ מוסד המוסך מן להוציא את כספי הציבור על בנית מקלטים לילדים.

שום מוסד לאומי אינו מוריד עול זה משכמם. לא זה בלבד שהמדינה מטילה על קומץ זעיר של בניה ללחום את מלחמתה. היא דורשת מהם גם לשלם בעצמם את הוצאות המלחמה.